

חמדות גנוזות ופנינים יקרים מעשי הצדיקים ופעולתם הליכותיהם בקודש ורום מעלתם של מרנן תלמידי הבעש"ט זי"ע וממשיכי דרכם אוצר בלום וכלי מלא ברכה מסודר וערוך מזון שיחות הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

אור

לצדיק

הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע בעל "קדושת לוי"

יומא דהילולא - כ"ה תשרי תק"ע

אסתכל באורייתא וברא עלמא

בשנת תק"ע, בכ"ה תשרי, פרשת בראשית, נסתלק הרבי לבית עולמו. לכך נביא רעיון נפלא אשר אמר הרבי בפרשת בראשית, ואף נוסף על כך סיפור נפלא המתקשר לכך:

נאמר בזוהר הקדוש (ח"ב קסא א) 'קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא עלמא. אומר הרבי הקדוש מברדיטשוב (קדושת לוי פרשת בראשית) 'כל דבר שיש בעולם יש בו אותיות התורה ונצוצות קדושות המתלבשות בו, כל דבר בעולם הגשמי נברא מכח אותיות התורה.

ואף האדם כלול מרמ"ח אברים, וכנגדם יש רמ"ח מצות עשה (מכות כג ב), ושס"ה גידים, כנגדם יש שס"ה מצות לא תעשה (זוה"ק ח"א קע, ב). ואותם המצוות הם החיות של האברים והגידים של האדם.

וממשיך הרבי ואומר: גם לארץ יש לה רמ"ח אברים, כפי שמצינו שיש לה לב, ופי הארץ (במדבר טז, לב), ו'עין הארץ' (שמות י, ה) כנגד רמ"ח מצוות עשה. וכאשר עושה האדם רמ"ח מצוות אזי כל הארץ שלו.

הרבי הקדוש מברדיטשוב מלמד אותנו שכאשר אדם מקיים את כל המצוות בקדושה ובטהרה, יכול הוא לשלוט על הארץ כולה! הבה נספר מעשה נורא המתקשר לעניין זה.

האדמה צייתה לדבריו של הרבי

שמחה גדולה שררה בביתו של ר' יוסף, לא מכבר אירסו את בתם הצנועה עם בחור מופלג ונעים הליכות. מיד לאחר שנקבע תאריך החתונה, החלו בני המשפחה להתארגן לקראת החתונה הגדולה. נדוניה גדולה הוכנה, מגבות וכלי מיטה, כריות ושמיכות, בגדים וכלי בית. את הכל הטמינו בתוך ארגזי עץ גדולים אשר עמדו בפינת הבית.

מועד החתונה התקרב, ההתרגשות בשיאה. אבי הכלה נסע נרגש לרבו ר' לוי יצחק לקבל את ברכתו עבור הזוג הצעיר, שהזיווג יעלה יפה ושיזכו לבנות בית

הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע הידוע בכינויו 'סגורם של ישראל' נולד בעיר הוסקוב אשר במדינת אוקראינה בא' בסיון בשנת ת"ק לאביו לרבי מאיר ווסקוב רב העיר זמושץ', ולאמו הרבנית שרה-סאשה. כבר בצעירותו ניכר הנער לוי יצחק בהתמדתו הנפלאה ובגאונותו העצומה ואף היה ידוע בכינויו 'העילוי מירוסלב'. לאחר נישואיו נסע ר' לוי יצחק לרבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג, ר' שמואל שמעלקא מניקלשבורג עמד במהרה על גדלותו של תלמידו, וקירבו לרבו הגדול המגיד ממעזריטש. הרבי הקדוש בעל הקדושת לוי היה ידוע בקדושתו הנוראה ובהתלהבותו העצומה בעבודת ה', וידועה אמרתו של רבי נחמן מברסלב "כאשר רבי לוי יצחק אומר 'הבורא' ניתנים רשפי אש ממצחו!" הרבי הקדוש מברדיטשוב היה ידוע באהבת ישראל שלו לכל יהודי, אפילו חוטא ורשע ועל שם כך נקרא שמו - סגורם של ישראל. זו הייתה דרכו של הרבי בקודש ללמד זכות על כל יהודי - גם על חוטא ופושע ולסנגר עליו לפני הבורא.

בשנת תק"ע בכ"ה בתשרי נפטר הרבי הקדוש ר' לוי יצחק מברדיטשוב, ונקבר בעירו ברדיטשוב. ציונו הקדוש הפך במהרה למקום תפילה לבני ישראל, מקום לשפוך את צרותיהם ויגונם הרב בגלות המרה, ועד ימינו אנו אלפים אלפים פוקדים את ציונו בידי שנה ושנה.

התלהבותו וקדושתו של הרבי

הרבי הקדוש ר' לוי יצחק מברדיטשוב ידוע בקדושתו העצומה, בעת קיום המצוות היה כל כולו רשפי אש קודש. ידועה אמרתו של הרבי הקדוש רבי יצחק מוורקא שאמר בצחות לשונו: "אילו היה מצווה הקב"ה להרב הצדיק הקדוש מברדיטשוב להדליק את המנורה, היה משבר המנורה, ושופך השמן זית לגודל התלהבותו מהמצווה רבה הלזו".

סגורם של ישראל

ר' לוי יצחק מברדיטשוב מפורסם היה באהבת ישראל גדולה ועצומה לכל יהודי אף לחוטא ורשע, ולא נמנע מללמד זכות אף על פשוטי עם, ואפילו על רשעי ישראל! לכך נודע הרבי בכינויו 'סגורם של ישראל' על שם שנהג תמיד להליץ יושר על בני ישראל לפני אביהם שבשמים - שעל אף הגלות הנוראה בה שרויים, לא שכחו את הקב"ה, וממשיכים לקיים את המצוות בכל כוחם.

בתפילת מוסף בראש השנה וביום הכיפורים אומרים אנו את הפיוט הנורא 'ונתנה תוקף'. בפיוט זה אנו אומרים כך:

'ונתנה תוקף קדושת היום כי הוא נורא ואיום, ובו תנשא מלכותך ויכון בחסד כסאך, ותשב עליי באמת'.

"מהו באמת?" שואל הרבי הקדוש מברדיטשוב, "מה פירוש שהקב"ה ישב על כסאו באמת?"

"באמת" הכוונה שדבריו של הקב"ה וגזרותיו מתקיימות לעד" עונה הרבי הקדוש מברדיטשוב.

"אולם", ממשיך הרבי, "כאשר הקב"ה גוזר גזירה, הוא נותן כח לצדיקים לבטל אותה, שהרי צדיק גוזר והקב"ה מקיים. ואם כן כאשר הקב"ה גוזר גזרה קשה על ישראל, כאשר מידת הדין משמשת אין זה לגמרי 'אמת', לא בטוח שזה יתקיים לעד מפני שלצדיקים יש כח לבטל אותה. איזו גזירה היא 'באמת'? איזו גזרה מתקיימת לעד? רק גזרה של רחמים וחסדים על עם ישראל יכולה להתקיים לעד ואין הצדיקים יכולים לבטלה".

"זהו שאומרים אנו 'ויכון בחסד כסאך', מתפללים אנו ואומרים 'ויכון בחסד כסאך', אנא הקב"ה גזור עלינו חסד ורחמים, 'ותשב עליי באמת' אנא גזור עלינו גזרות אמת, גזרות טובות, גזרות של חסד המתקיימות לעד!"

נאמן בישראל. והרבי כדרכו משתתף עמו בשמחתו ומברכו בחום.

לילה חשוך היה זה, לילה ללא ירח, בני משפחתו של ר' יוסף נמו את שנתם עמוקות, יום עמוס עבר עליהם. זה עתה חזרו מעירו של החתן המופלג משבת עמוסה ושמחה "שבת אופרף". בשקט בשקט בחסות החשכה ובשנתם העמוקה של בני הבית, חדרה חוליית גנבים לבית הקטן והשלו.

הרבה מאוד לא היה מה לגנוב, מלבד ארגזי הנדוניה!

עבודתם של הגנבים היתה קלה ומהירה, לא היו צריכים לחפש אחר חפצים יקרי ערך, הכל היה ארוז ומוכן עבורם בארגזי עץ גדולים ומסודרים. תוך כמה דקות הוציאו את הארגזים מהחלון ורוקנו את הבית. כל הנדוניה של הכלה נגנבה!

הגנבים שהיו מרוצים מהצלחתם הגדולה לא נזהרו מספיק, ובצאתם מהחלון נתקעה רגלו של אחד מהם בכד חרס שעמד על אדן החלון. קול הנפץ העיר את בני בית. בבהלה רבה קם ר' יוסף ממיטתו ועוד הספיק לראות את הגנבים מתרחקים ונעלמים בחשכת הלילה.

גנב!

גנבים!!

זעק ר' יוסף, אולם למרבה הצער היה זה מאוחר מדי, הגנבים הספיקו ליטול את שללם ולהימלט...

בתו הכלה אשר התעוררה בבהלה משנתה לא היתה יכולה להכיל את הצער הרב, ונפלה מתעלפת. כל הנדוניה הגדולה אשר עמלה והכינה זמן רב נעלמה ברגע אחד, כל עמלה ירד לטמיון. מה תעשה? כיצד תיכנס לחופתה?

אפילו שמלת הכלה הנאה נגנבה!

ביתו הנעים של ר' יוסף הפך ברגע אחד לחרדת אלוקים, בקושי רב הצליחו בני הבית לעורר את הכלה מעלפונה, אולם הכלה המסכנה לא הצליחה להתאושש. "מה יהיה עם החתונה?" בכתה הכלה, "כיצד אכנס לביתי החדש כשאני חסרת כל?"

ההורים הנבוכים לא ידעו כיצד לנחם את בתם המסכנה. הם היו אובדי עצות, אכן לא יתכן להכניס כך כלה לחופה, אולם מאין יהיה לכם כסף כה רב לרכוש נדוניה נוספת.

פתאום התנער ר' יוסף אבי המשפחה ממקומו "מבכיות לא יצא שום דבר" אמר, "אסע אל הרבי הקדוש מברדיטשוב, וודאי יוכל לעוץ לי עצה, ובכוחו הגדול ימציא לנו ישועה".

"רבי" בכה ר' יוסף, "מה אעשה? כיצד אכניס בתי לחופתה ללא כל נדוניה?" הרבי הקשיב לדבריו ובקול שקט ניהם אותו והרגיע אותו, "אל דאגה, בטוח אני שארגזי הנדוניה יחזרו לביתך במהרה".

בשביל ר' יוסף זה הספיק, אם הרבי הבטיח הוא כבר לא דואג. אולם קודם שיצא מחדרו של הרבי, אמר לו הרבי הקדוש מברדיטשוב: "לך נא לבית הדין בעיר, יושבים שם דיינים חשובים, הם בוודאי יוכלו יעזרו לך".

ר' יוסף אינו מבין מה יעזרו הדיינים, אולם לא הרהר על דברי רבו והלך לבית הדין של העיר ברדיטשוב. הוא סיפר לדיינים החשובים את סיפורו - כיצד נגנבו מביתו כל חפצי הנדוניה, כיצד הוא עומד בפני שוקת שבורה.

דייני העיר ריחמו עליו והשתתפו בצערו אולם לא היה בידם להושיע, "אנחנו ממש מצטערים בצערך" אמרו לו הדיינים, "אכן זה מאוד חמור לגנוב, אסור לגנוב, אולם איננו יכולים לעשות דבר. איננו יודעים מי גנב את הנדוניה מביתך".

חזר ר' יוסף מיודעו לרבי הקדוש מברדיטשוב "רבי, דייני העיר פסקו שאסור לגנוב, אולם הוסיפו שמלבד זאת אינם יכולים לעשות דבר". "עבורנו זה מספיק". ענה הרבי, מיד נטל הרבי נייר לבן ריק וכתב מכל צדדיו ארבע פעמים 'לא תגנובו'. הרבי הקדוש מקפל את הפתק הקטן, נותן אותו בידו של ר' יוסף, "במהרה תמצא הגניבה" ברך הרבי, ושלח אותו לדרכו.

שמח וטוב לב יוצא ר' יוסל מביתו של הרבי, כעת כשדאגתו הגדולה ירדה מליבו, שב ליבו והתמלא שמחה, הן השמחה גדולה, עומד הוא לחתן את בתו. כך נסע ר' יוסל בעגלתו כששיר עליז מתנגן בפיו. לפתע שומע ר' יוסל תכונה רבה בצדי הדרך, מרים ר' יוסל את עיניו ולנגד עיניו רואה הוא מחזה מוזר, שני אנשים סוחבים ארגזים גדולים וכבדים, ארגזים מוכרים! ארגזי הנדוניה! ר' יוסל סוטה מהדרך ומדהיר את סוסו לכיוונם של הגנבים. הגנבים נבהלו לראותו ומיד הניחו את הארגזים הכבדים על הארץ וברחו.

ר' יוסל לא מאמין למראה עיניו, ארגזי הנדוניה חזרו! הגנבה הושבה!

במהירות רבה העמיס ר' יוסל את הארגזים הגדולים על עגלתו, ונסע במהירות לביתו לבשר להם את הבשורה המשמחת: נושענו! ארגזי הנדוניה חזרו!

אולם ר' יוסל חסיד נאמן הוא, לא השתהה זמן רב בביתו, נטל שוב את עגלתו וחזר לברדיטשוב לרבו הגדול לבשר לו שאכן נמצאה הגנבה.

"רבי" פרץ ר' יוסל שוב לחדרו של רבו, "נמצאה הגנבה!"

הרבי הקדוש מברדיטשוב הרים אליו את עיניו הטובות ושמח בשמחתו הגדולה של תלמידו האהוב. "דע לך" אמר הרבי, "דרכם של הגנבים להסתיר את הגנבה במקום סתר, אלא שפוחדים הם להטמין

זאת בביתם שמה תתגלה הגנבה בביתם. לך נוהגים הם לחפור בור גדול בעיר ולהטמין את הגנבה.

"אסתכל באוריייתא וברא עלמא" המשיך הרבי, "הבריאה כולה מחויבת להישמע לתורה, לך שלחתי אותך לדייני העיר כדי שיפסקו שאסור לגנוב, כאשר פסקו הדיינים שאסור לגנוב הם פסקו שגם לבריאה כולה המשועבדת לתורה אסור לגנוב, אסור לאדמה לסייע למעשה גניבה. באותו הרגע פלטה האדמה את ארגזי הנדוניה הגנובים, שהרי אסור לה לעזור למעשה גנבה! הגנבים המבוהלים נטלו את הארגזים והטמינו אותם במקום אחר. לך נטלתי פתק וכתבתי עליו מכל צדדיו 'לא תגנובו' כדי לומר שבכל צד שהוא, ובכל מקום שיטמינו את הארגזים, האדמה תפלוט אותם מפני שאסור לה לסייע למעשה גנבה".

"בעת שנסעת סמוך לעיר, סיים הרבי את דבריו, "פלטה האדמה שוב את הגניבה, והגנבים המבוהלים רצו להטמין אותה שוב, אולם אז הבחנת בהם אתה, ומשראו אותך הם הניחו את הגנבה על האדמה וברחו".

"אין כאן שום מופת" סיים הרבי, "יש כאן הוכחה ברורה שהבריאה כולה משועבדת לתורה".

מדוע צריך פתק?

כאן כולם תמהים, "נו, אם כך מדוע צריך פתק?"

את התשובה כותב לנו הרבי הקדוש בספרו קדושת לוי בפרשת שלח. במדרש בקהלת רבה מובא שכפי שיש לאדם רמ"ח אברים ושס"ה גידים, כך יש בארץ רמ"ח אברים ושס"ה גידים, כמו שמצינו בכתוב 'לב הארץ' 'טבור הארץ' 'עין הארץ'.

אומר הרבי הקדוש מברדיטשוב כך: רמ"ח האיברים של האדם ושס"ה גידיו הינם כנגד רמ"ח מצות עשה ושס"ה מצות לא תעשה, כל איבר וכל גיד מכוון כנגד מצווה אחרת, וכן באדמה כל איבר של האדמה מכוון כנגד מצווה אחרת.

כאשר יהודי מקיים את המצוות בשלמות ובשמחה הוא מחייה את הארץ, לאדם כזה ישנה שליטה על הארץ! מפני שהוא זה שמחיה אותה ונותן לאיבריה קיום.

זהו הסוד הגדול הטמון במעשה זה, אכן האדמה מצווה לקיים את התורה, אולם כאשר אנו איננו מקיימים את התורה בשלמות גם היא לא מקיימת את התורה בשלמות, עלולה היא לשתף פעולה עם הגנבים.

אולם כאשר הרבי הקדוש ר' לוי יצחק מברדיטשוב, שמקיים את כל התורה בשלמות ובקדושה ובטהרה, מצווה על הקרקע לקיים את מצוות התורה, חייבת הקרקע לציית.